

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research
Cilt: 13 Sayı: 73 Ekim 2020 & Volume: 13 Issue: 73 October 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

TÜRKÇE ÖĞRENEN SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN SESLİ OKUMA BECERİSİYLE İLGİLİ TESPİTLER: GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ* DETECTIONS ABOUT THE ORAL READING SKILLS OF TURKISH LEARNING SYRIAN STUDENTS: GAZİANTEP UNIVERSITY SAMPLE

Tuba KAPLAN**

Öz

Bu araştırmanın amacı, B1 seviyesinde Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin okuma becerisiyle ilgili durumlarını öğrenmek, varsa okuma yanlışlarını tespit etmektir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim döneminde Gaziantep Üniversitesi TÖMER'de B1 seviyesinde Türkçe öğrenen toplam 17 öğrenci (6 kız, 11 erkek) oluşturmaktadır. Öğrencilere öncelikli olarak Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit 2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (B1)'de yer alan "Anadolu'da Giyim" adlı metni sessiz olarak okumaları istenmiştir. Öğrenciler, metne aşına olduktan sonra gönüllük esasına dayalı olarak sesli olarak metin okutulmuş, öğrencilerin okumaları ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır.

Çalışma sonunda, elde edilen veriler kayıt deşifre yöntemi ile analiz edilmiş daha sonra yapılan hatalar tablolarda listelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, katılımcıların okuma becerisinde doğru sesletim konusunda sorun yaşadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin "a, e, u, ü, ı, i, o, ö, ç, ğ, k, p, t" seslerinde hata yaptıkları; en fazla hatayı ise "ı, ü, ö" harflerinde yaptıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli Öğrenci, Okuma Hatası, TÖMER, Okuma, Türkçe.

Abstract

The target of this research is to find out the status of B1 level Turkish learning Syrian students' oral reading skills and to detect the reading errors if there are any. The study group of the research consists of 17 students (6 girls, 11 boys) who learn B1 level Turkish in TÖMER, Gaziantep University during 2017-2018 Educational Year. First of all, the students were asked to silently read the text titled "Clothing in Anatolia" from Yeni Hitit 2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (B1), TÖMER, Ankara University. When the students got familiar with the text, volunteers read it aloud and their readings were recorded via a recording device.

At the end of the study, the recorded data were analyzed via the decoding method and then the errors were listed with regard to their frequency. According to the findings of the research, it was established that the participants experienced problems about correct articulation in terms of oral reading skills. It was observed that the students made mistakes especially with the letters "a, e, u, ü, ı, i, o, ö, ç, ğ, k, p, t"; and the most commonly mispronounced letters were "ı, ü, ö".

Keywords: Syrian Student, Reading Error, TÖMER, Reading, Turkish.

* Bu çalışma II. Uluslararası El Ruha Sosyal Bilimler Kongresi'nde sözlü tebliğ olarak sunulan "B1 Seviyesinde Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Sesli Okuma Becerisiyle İlgili Tespitler" isimli çalışmanın genişletilmesiyle oluşturulmuştur.

** Öğr. Gör. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Rektörlük Yabancı Diller, <https://orcid.org/0000-0002-7813-0679>, tubakaplan27@hotmail.com

Giriş

Kökünü tam olarak bilinmeyen ve gizemini hâlâ koruyan dil, kişinin hayatını kolaylaştıran ve yaşamı anlamlandırmasına katkı sağlayan önemli bir araçtır. N. Hacı Eminoğlu; insan zihninin ve ruhunun bütün veriminin “dil” ile “dil” sayesinde ortaya çıktığını ifade eder. Dili “düşüncenin aleti”, “düşüncenin anası”, “düşüncenin evi” hatta “düşüncenin kendisi” (2011, 14-15) şeklinde tanımlar. Bu yönüyle dilin insan için ne kadar önemli olduğunu buradan görülebilir. Ergin ise dili “İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessese” (1989, 3) şeklinde izah ederek dilin tarihin çok eski zamanlarına kadar uzanan gizli bir sistemi olduğuna dikkat çekmektedir. Aynı şekilde dilin ihtiyaçlara göre şekillenen canlı bir varlık olduğunu ifade ederek dilin özelliklerini belirtmiştir.

Güneş’e göre dil; “Öğrenmenin kalbi ve insan beyninin sınırsız bir becerisidir. İnsanlar dil becerilerini kullanarak öğrenir ve kendilerini hayat boyu geliştirir” (Güneş, 2013, 37). İyi düzeyde öğrenilen dil, insanların hayatlarında başarılı olmalarına da yardım eder. “Dil yeterliliğine sahip bireyler, başkalarından yardım almadan kendi duygu, düşünce ve gözlemlerini tam ve doğru bir şekilde dile getirirler. Yaşadıkları toplumda haklarını savunur, vatandaşlık görevlerini yerine getirirler” (Ünalın, 2006, 5). Dil yeterliliğini iyi bir şekilde kazanan bireyler, kendi gelişimlerinin yanı sıra toplumun gelişmesinde de oldukça önemli rol oynarlar.

Dünyada en çok konuşulan beş dilden biri olan Türkçe, (Durukan ve Maden, 2013; Er, 2015) Türkiye’nin bulunduğu konum, siyasi ve ekonomik anlamda güçlenmesi, tarihi ve kültürel varlıklara sahip olması gibi nedenlerden dolayı öğrenilmek istenen diller arasında bulunmaktadır. Sadece yurt içinde değil aynı zamanda yurt dışında da talep edilmektedir (Bakır, 2014; Durukan ve Maden, 2013; Er, 2015; Göçer, 2013; Sülükçü, 2011). Bu da Türkçenin nitelikli bir şekilde öğretilmesi ihtiyacını da beraberinde getirmektedir.

“Yabancı dil nedir?” sorusunun cevabına bakılacak olunursa anadilden farklı olarak çeşitli nedenlerden dolayı sonradan öğrenilen yabancı dil; geleneksel olarak konuşulmayan ve farklı amaçlarla sonradan öğrenilen dil (Yağmur, 2013, 183) şeklinde tanımlanmaktadır. Demircan’a (1990, 8) göre “İlk öğrenilen dile anadil veya birinci dil, ondan sonra öğrenilen dillere ise yabancı dil denir.” Tanımlara bakıldığında yabancı dilin farklı amaçlardan dolayı sonradan öğrenildiği öne çıkmaktadır.

Gerek anadili gerekse yabancı dil öğretiminde temel dil becerileri oldukça önemlidir. Temel dil becerileri ise anlama ve anlatma becerileri olarak ikiye ayrılır, bunların alt başlığında ise anlama becerileri olarak okuma ve dinleme alt becerisi; anlatma başlığında ise konuşma ve yazma alt becerileri vardır (Özbay, 2006, 16). Temel dil becerilerinden dinleme ve konuşma bir kuruma ihtiyaç duyulmaksızın sokakta, evde hatta anne karnında öğrenilirken yazma ve okuma becerileri eğitim kurumlarında, bir eğitmen tarafından öğretilmektedir. Öğrencinin dört temel dil becerisinde de anlatılanları doğru şekilde anlaması ve kendini en iyi şekilde ifade etmesi bütün yabancı dil öğretiminde olduğu gibi hem Türkçe eğitim programının hem de yabancılarla Türkçe öğretiminin en önemli amaçlarından biridir. Yabancı dil öğretiminde dil becerilerinin geliştirilmesi temel ilkelerden biridir (Demirel, 1999, 23-26; akt. Arı, 2010, 55).

Dört temel dil becerisi içerisinde yer alan okuma; okuduğunu anlama ve anlatabilmenin temelini oluşturur. Okuma, Türkçe Sözlük’te “Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek” (TDK, 2005, 1494) şeklinde izah edilmektedir. Göğüş, okumayı bir yazıdaki harfleri, sözcükleri tanıyarak anlamını kavramak (1978, 60) olarak tanımlarken; Sever, okuma etkinliğinin; yazıdaki duygu ve düşüncelerin kavranması, çözümlenmesi ve değerlendirilmesi gibi fizyolojik, zihinsel ve ruhsal yönleri bulunan karmaşık bir süreç (2004, 13) olduğuna değinir. Ülper okumayı; “Yazılı metnin üretildiği dilin anlamsal ve dil bilimsel özelliklerini tanıyan bireylerin, belirli amaçlar doğrultusunda, hızlı bir biçimde kod çözerek ve birtakım stratejiler kullanarak gerçekleştirdikleri, duyuşsal yönü de olan yinelemeli bir anlamlandırma süreci” (2010, 3) olarak tanımlarken; Ünalın da “Okuma; kelimeleri, cümleleri, noktalama işaretleriyle bir yazıyı bir bütün olarak görme, algılama ve kavrama sürecidir” (2006, 62) şeklinde izah etmiştir. Yapılan tanımlardan hareketle okuma becerisinin anlama ve anlamlandırma sürecinden oluştuğu söylenebilir.

Son yıllarda Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi gelişen alanlardan biridir. Yalnızca lisans düzeyinde Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinde ders olarak okutulmamakta ayrıca alanın yüksek lisans programları da bulunmaktadır (Toprak, 2011, 13). Böylesine yeni ve gelişmekte olan alanda birtakım sorunlar yaşanması da olası bir durumdur. Ancak Türkçeyi öğrenen kişilerin her konuda dinlediğini ve

okuduğunu anlaması ve düşüncelerini yazılı ve sözlü olarak ifade edebilmelerini sağlamak, dil öğretiminin temel prensibinin olması gerekmektedir (Kara, 2011, 158). Bu amaca ulaşmak amacıyla dil becerilerini birbirinden bağımsız olarak düşünmek yerine birbirini destekleyecek ve tamamlayacak şekilde vermek gerekmektedir.

Genel anlamda A1 ve A2 seviyelerini başarılı bir şekilde tamamlayan öğrenciler dahi B1 seviyesinde okuma ile ilgili birtakım sorunlar yaşayabilmektedir. Buna gerekçe olarak ise öğrencinin okumaya istekli olup olmaması, okumanın önemini kavrayıp kavrayamaması, okumaya devam edip etmemesi, seviyesine uygun ve ilgi alanına giren metinlerle karşılaşp karşılaşmaması, okuma etkinliklerine katılıp katılmaması, kur bittikten sonra yeni seviyeye hemen başlayıp başlamaması, metinlerin uzunluğu gibi etmenler gösterilebilir (Demirci, 2015, 339). Bu nedenle okutulacak metinlerin dikkatle seçilmesi gerekmektedir.

Okuma, dil öğreniminin önemli bir basamağını teşkil etmektedir. Yabancı öğrenciler özellikle harflerin sesletiminde birtakım sıkıntılar yaşamakta, kelime ve cümleleri doğru okuyamamaktadır. Bu tür sorunlar kimi zaman alfabe farklılığından, kimi zaman da öğrencinin dikkatsizliği vb. nedenlerden kaynaklanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Gaziantep Üniversitesi TÖMER’de B1 seviyesinde Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin sesli okuma hatalarını tespit etmektir. İlk olarak öğrencilere çalışma hakkında bilgi verilmiş ve araştırma için izin istenmiştir. Ardından Yeni Hitit Kitabı’ndaki metin sırayla öğrencilere birer paragraf halinde okutulmuş ve sesleri kaydedilmiştir. Çalışma grubundaki öğrencilerin tamamı sürece dâhil edilmiştir. Okuma metni tamamlandıktan sonra öğrencilere kendi sesleri dinletilerek hata yapıp yapmadıkları sorulmuştur. Öğrencilerden bazıları kendi hatalarının farkına varamamıştır ancak arkadaşları tarafından söylendiğinde ve doğru telaffuzun nasıl olması gerektiği söylendiğinde hatalarını düzeltme fırsatı yakalamıştır.

1. Yöntem

Bu bölümde çalışmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama teknikleri ve analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

1.1. Çalışma Modeli

Çalışma, nitel bir özellik taşımaktadır ve tarama modeli kullanılmıştır. Çünkü tarama modeli geçmişte ya da hâlen var olan durumları var olduğu şekliyle betimler (Karasar, 2005, 183)

1.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılı sürecinde Gaziantep Üniversitesi TÖMER’de Türkçe öğrenen B1 seviyesindeki 17 Suriyeli öğrenci oluşturmaktadır.

1.3. Verilerin Toplanması

Çalışmada, “Anadolu’da Giyim” adlı metinden faydalanılmıştır. Öğrencilere uygulamaya başlamadan önce bilgi verilmiş ve her bir öğrenciye metnin en az bir paragrafı okutulmuştur. Okutulan metinler, kayıt cihazıyla kaydedilerek veriler toplanmıştır.

1.4. Verilerin Analizi

Çalışma sonunda elde edilen veriler, kayıt deşifre yöntemi ile analiz edilmiş, daha sonra yapılan hatalar sıklıklarına göre listelenmiştir.

2. Bulgular

Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin sesli okuma becerisiyle ilgili tespitlerin ortaya konulduğu bu çalışmanın bulguları; ünlü harflerin sesletiminde yapılan yanlışlar ve ünsüz harflerin sesletiminde yapılan yanlışlar aşağıdaki başlıklar çerçevesinde sunulmuştur.

2.1. Ünlü Harflerin Sesletiminde Yapılan Yanlışlar

Tablo 1: Ünlü Harflerin Sesletiminde Yapılan Yanlışlar

/A/ Sesinde Yapılan Yanlışlar	
Yanlış	Doğru
zemen zemen	zaman zaman
kârlı	karlı
/E/ Sesinde Yapılan Yanlışlar	
Yanlış	Doğru
keşki	keşke
kiske	keşke
bazan	bazen
zulumlar	zulümler
okuyabilseydim	okuyabilseydim
vazgiçtiniz	vazgeçtiniz
vazgaçtınız	vazgeçtiniz
sizon	sezon
/I/ Sesinde Yapılan Yanlışlar	
Yanlış	Doğru
yansitıyor	yansitıyor
pantolanlari	pantolanları
şalvari	şalvarı
silahlık	silahlık
sıahlık	silahlık
kadinların	kadınların
çarik	çarık
kullanılmasa	kullanılmasa
Anadolu halkinin	Anadolu halkının
karşı	karşı
tanımasaydım	tanımasaydım
tanımasaydım	tanımasaydım
noktasi	noktası
hayatima	hayatıma
çocuklarımndan	çocuklarımdan
çalıştim	çalıştim
razi oldum	razı oldum
haklıdırlar	haklıdırlar
hatalarımdan	hatalarımdan
hayal kırıklığı	hayal kırıklığı
anlamli	anlamlı
durumdayım	durumdayım
bakıyorum	bakıyorum
kazandım	kazandım
yanlışların	yanlışların
yanlışların	yanlışların
pişmanlık	pişmanlık
haklıydılar	haklıydılar
alışveriş	alışveriş
çikti	çikti
artık	artık
çikiyor	çikıyor
/İ/ Sesinde Yapılan Yanlışlar	
Yanlış	Doğru
giyse	giysi
aksana	aksini
taksit	taksit

taksitli	taksitli
taksitli	taksitli
takipçi	takipçi
takıpcı	takıpcı
/O/ Sesinde Yapılan Yanlışlar	
Yanlış	Doğru
aran	Oran
/Ö/ Sesinde Yapılan Yanlışlar	
Yanlış	Doğru
ozgu	özgü
özgu	özgü
ozellikle	özellikle
uzellikle	özellikle
ortu	örtü
ortü	örtü
orgü	örgü
orgu	örgü
gusteriyor	gösteriyor
gosteriyor	gösteriyor
sozcuk	sözcük
suzcuk	sözcük
gozumde	gözümde
goruyorum	görüyorum
boylece	böylece
buylece	buylece
once	önce
unce	önce
/U/ Sesinde Yapılan Yanlışlar	
Yanlış	Doğru
kamaştır	kumaştır
ayarmak	uyarmak
/Ü/ Sesinde Yapılan Yanlışlar	
Yanlış	Doğru
turlu	türlü
kultur	kültür
koltor	kültür
mumkun	mümkün
mümkun	mümkün
tum	tüm
gunluk	günlük
tuy	tüy
kulturel	kültürel
költürel	kültürel
buyumek	büyümek
böyümek	büyümek
guzel	güzel
gözalg	güzel
butun	bütün
bötün	bütün
buyumek	büyümek
uzuldum	üzüldüm
guçlu	güçlü
göçlü	güçlü
muşteri	müşteri
möşteri	müşteri
urunu	ürünü

örünü	ürünü
-------	-------

2.2. Ünsüz Harflerin Sesletiminde Yapılan Yanlışlar

Tablo 2: Ünlü Harflerin Sesletiminde Yapılan Yanlışlar

/C/ Sesinde Yapılan Yanlışlar	
Yanlış	Doğru
oldukce	oldukça
cevre	çevre
icin	için
hic	hiç
cekici	çekici
çekiçi	çekici
secim	seçim
calıştım	çalıştım
sonucları	sonuçları
cocuk	çocuk
cok	çok
cunki	çünkü
çeket	ceket
/Ç/ Sesinde Yapılan Yanlışlar	
Yanlış	Doğru
doya	doğa
duğa	doğa
sözcüyün	sözcüğü
sözcüğün	sözcüğün
uyrasam	uğrasam
uğrasam	uğrasam
kırıklığı	kırıklığı
cocuklugumdan	çocukluğumdan
/K/ Sesinde Yapılan Yanlışlar	
Yanlış	Doğru
çoğ	çok
başga	başka
geşge	keşke
ogul	okul
/P/ Sesinde Yapılan Yanlışlar	
Yanlış	Doğru
toblum	toplum
barçasi	parçası
bişmalık	pişmanlık
yabar	yapar
bazar	pazar
barça	parça
bantolon	pantolon
/T/ Sesinde Yapılan Yanlışlar	
Yanlış	Doğru
örnekdir	örnektir
hadda	hatta
gördükden	gördükten

3. Değerlendirme ve Sonuç

Çeşitli nedenlerle yabancı dil öğrenmek isteyen insanların dil öğrenirken birtakım sorunlar yaşaması olası bir durumdur. Bir dil becerisindeki başarı ya da başarısızlık diğerlerini de etkilemektedir. Örneğin konuştuğu gibi yazan ve okuyan öğrenciler karşındakini anlamak noktasında dinlerken de sorun yaşayabilmektedir. Yani bir dil becerisinde yapılan hatalar ya da yanlış öğrenmeler diğerlerini de

etkilemektedir. Bu nedenle gerek ders kitaplarının gerekse öğretmenlerin dil becerilerine eşit şekilde önem vermesi ve bütüncül şekilde yaklaşarak her bir becerinin öneminin farkında olması gerekmektedir.

Suriyeli öğrencilerin sesli okuma sırasında yaptıkları hataları tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmanın sonuçlarına bakmadan önce literatür taraması yapmak yerinde olacaktır. Yılmaz ve Şeref (2015) çalışmalarında yabancı öğrencilerin çeşitli sebeplerden dolayı sesletim konusunda sorun yaşadıklarını tespit ederek öğrencilere yapılan şiir ezberleme, seslendirme çalışmalarının faydalı olduğu ancak tamamen kaldırırsa da farkındalık oluşturduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Demirci (2015) ise çalışmasında Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin sesli okuma hatalarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Metin ilk olarak öğrencilere sessiz olarak okutulmuş, ardından kendisi okumuş son aşamada ise öğrencilere okutmuştur. Öğrencilerin genel anlamda okurken sorun yaşadıklarını, bazı harflerin sesletiminde sıkıntı yaşadıklarını tespit etmiş ve B1 seviyesinin sonuna kadar bu çalışmalara devam ettiğini belirtmiştir.

Nurlu ve Özkan (2016), Türkiye Türkçesi öğrenen öğrencilerin sesli okuma hatalarını tespit etmeyi amaçladığı çalışmasında Türkmen öğrencilerin en çok hatanın yanlış ses kullanımında yaptıkları sonucuna ulaşmıştır. Buna gerekçe olarak da Türkiye Türkçesi ve Türkmen Türkçesindeki ses farklılıklarından kaynaklandığı gösterilmiştir.

Kara (2013), çalışmasında Boşnak öğrencilerin okuma hatalarını tespit etmeyi amaçlamıştır. İlk olarak öğrencilere metin okutulmuş ve sesleri kaydedilmiştir. Öğrencilerin hataları hece ve ses yutumu, kelime tekrarı, ses eklemeleri şeklinde sınıflandırılmış ve çözüm önerilerinde bulunmuştur.

Toprak (2011), çalışmasında yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarındaki okuma metinlerindeki ve diyaloglardaki uygun olmayan yapıları; anlatım bozukluğu, dil bilgisinde az kullanılan ya da hiç kullanılmayan yapılar, eş görevli ya da yapıların ve sözcüklerin anlam farklılığından kaynaklanan yanlışlar, yabancı sözcük kullanımı, yardımcı fiillerin yanlış kullanımı, olay sıralamalarında yapılan yanlışlar, zaman uyumsuzlukları, bilgi yanlışları şeklinde başlıklarda toplamış ve çözüm önerilerinde bulunmuştur.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre B1 seviyesinde Türkçe öğrenmeye devam eden Suriyeli öğrencilerin sesli okuma sırasında sorun yaşadıkları görülmüştür. Öğrencilerin "a, e, u, ü, ı, i, o, ö" ünlü harflerinin tamamında ünsüz harflerde ise "ç, ğ, k, p, t" seslerinde hata yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Ünlü harflerde en fazla hatanın "ı, ü, ö" sesletiminde yapıldığı tespit edilmiştir. Bu seslerin telaffuz edilmesinde yaşanan güçlüğü'nin nedeni olarak alfabe farklılığı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Arap alfabesinde "ı, ü, ö" gibi ünlü harflerin olmaması, öğrencilerin aşına olmadıkları bir harfin sesletiminde sorun yaşamalarına neden olmaktadır. Çeşitli sebeplerden kaynaklanan sesletim hataları diğer araştırmacılar tarafından da tespit edilmiştir (Yılmaz ve Şeref, 2015; Demirci, 2015; Nurlu ve Özkan 2016).

Öğrencilerin okuma sırasında yaptıkları hataların cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Yani cinsiyet belirleyici bir faktör değildir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara bağlı olarak Suriyeli öğrencilerin okumalarını iyileştirmek adına şu öneriler sunulabilir:

- ✓ Öğrencilerin /ı/, /ü/, /ö/ gibi sesleri çıkarmakta zorlandıkları görülmüştür. Bu sesleri tam olarak kavrayamadıkları için, öğrencilerin; B1 düzeyinde de olsa telaffuz sorunları yaşadıkları tespit edilmiştir. Bunun için de A1 düzeyinde seslerin telaffuzuna dikkat edilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Aksi durumda C1 sertifikası almasına rağmen kendini ifade ederken zorluk yaşaması beklenen bir durum olacaktır. Alfabedeki seslerle ilgili telaffuz çalışmalarının sınırlı kalmamasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
- ✓ Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel unsurların temel dil becerileri ile birlikte verilmesi öğrencilerin öğrendikleri dili yakından tanımlarına fırsat vermekle birlikte dil becerilerini de geliştirir (Alptekin ve Kaplan, 2018, 257). Gerek ders kitaplarında gerekse de sınıf içinde kullanılan örnek metinlerde kültür aktarımına özellikle yer verilmelidir.
- ✓ Öğrencilere sadece derste okuma çalışmaları yaptırılmamalı, ev ödevleriyle desteklenmelidir. Öğrencilerden evde yapılan okuma çalışmalarını ses kayıt cihazı ile kayıt altına alması istenerek kendi hatasını daha kolay görmesi sağlanabilir.
- ✓ Öğrencilerin okuma çalışmaları yalnızca ders kitabıyla sınırlı tutulmamalı; seviyelerine uygun farklı kitaplar okumaları sağlanmalıdır. Bunun için de her bir TÖMER sınıfında kitaplık temin

edilmelidir. Kitaplar öğrencilerin seviyelerine uygun olarak seçilmelidir. Bu öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmekle birlikte okuma alışkanlığı kazandırması bakımından da oldukça önemlidir.

✓ Okuma hataları anında düzeltilmeli ve doğru şekliyle yeniden okuması sağlanmalıdır. Çünkü anında yapılmayan müdahaleler, öğrencilerin bu harflerin sesletimini yanlış şekliyle öğrenmelerine neden olabilir.

✓ Metinler öğretmen tarafından da okunarak doğru şeklinin nasıl olması gerektiği gösterilmeli gerekirse üzerinde çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alptekin, Mehmet ve Kaplan, Tuba (2018). Türkçe Öğrenen Öğrencilerin "Türk Kültürü"ne İlişkin Metaforik Algıları. *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, S. 6(12), s.254-262.
- Arı, Şentaç (2010). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde İlköğretim İkinci Kademesinde Öğrenim Gören Yabancılara Türkçe Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bakır, Sıddık (2014). Türkiye'deki Yabancılara Türkçe Öğretim Merkezleri ve Atatürk Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (Dilmer). A. Ü. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]*, S. 51, s. 435-456.
- Demircan, Ömer (1990). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. İstanbul: Ekin Eğitim Yayınları.
- Demirci, Metin (2015). B1 Seviyesinde Türkçe Öğrenen Suriyeli Öğrencilerin Sesli Okuma Becerisiyle İlgili Tespitler. *Turkish Studies*, S. 10 (7), s. 333-358.
- Durukan, Erhan ve Maden, Sedat (2013). Yabancılara Türkçe Öğretimi Program Geliştirme. *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*. M. Durmuş ve A. Okur. (Editörler). s. 511-526. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Er, Onur (2015). *Yabancılara Türkçe Öğretimi Uygulamalarının Kültürel Farkındalık Oluşturma Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Ergin, Muharrem (1989). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Göçer, Ali (2013). Türkiye'de Yabancılara Türkçe Öğretimi. *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*. M. Durmuş ve A. Okur. (Editörler), s. 171-179. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Göğüş, Beşir (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazım Eğitimi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Güneş, Firdevs (2013). *Dil Öğretimi ve Temel Dil Yaklaşımları*. *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*. M. Durmuş ve A. Okur. (Editörler), 37-48. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Hacieminoğlu, Necmettin (2011). *Türkçenin Karanlık Günleri*. (6.baskı), İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.
- Kara, Mehmet (2013). Zenica Üniversitesi Türkoloji Bölümündeki Boşnak Öğrencilerin Türkçe Metin Okumadaki Sorunları. *Turkish Studies*, S. 8(4), s. 939-950.
- Kara, Mehmet (2011). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğrenen Yabancılara A1-A2 Seviyesinde Türkçe Öğretim Programı Örneği. *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken/ Journal of World of Turks*, S. 3(3), s. 157-195.
- Karasar, Niyazi. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Baskı Nobel Yayınları.
- Nurlu, Muammer ve Özkan, Neşe (2016). Türkiye Türkçesi Öğrenen Türkmenlerde Görülen Sesli Okuma Yanlışları ve Çözüm Önerileri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 13(34), s. 24-37.
- Özbay, Murat (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*. (Birinci Baskı).Ankara: Öncü Kitap
- Sever, Sedat (2004). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*.(4. baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sülükçü, Yusuf (2011). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde (Temel Seviye A1) Bilgisayar Destekli Materyal Geliştirme ve Bunun Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Toprak, Funda (2011). Yabancılara Türkçe Öğretimi Kitaplarındaki Okuma Parçaları ve Diyaloglar Üzerine Bir Değerlendirme. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*, S. 29, s. 11-24.
- Türkçe Sözlük* (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ülper, Hakan (2010). *Okuma ve Anlamlandırma Becerilerinin Kazandırılması*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Ünalın, Şükrü (2006) *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yağmur, Kutlay (2013). Dil Öğretiminde Ana Dili, İkinci Dil ve Yabancı Dil Kavramları. *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*, M. Durmuş ve A. Okur. (Editörler), s. 181-200. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Yeni Hitit 2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı* (2017). (Ed: Engin Uzun), Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Yılmaz, İsa ve Şeref, İzzet (2015). Arap Öğrencilerin Türkçe Okuma Sesletim Becerilerinin Geliştirilmesinde Şiirden Yararlanma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, S. 4(3), s. 1213-1228.